Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường (scan từ microfilm của Đại Học Cornell)

SỐ THỨ 1315 — NGÀY THỨ TƯ 13 DECEMBRE 1922 — NGÀY 25 THÁNG MƯỜI ANNAM NĂM NHÂM-TUẤT — NĂM THỨ 15

DIRECTEUR — PROPRIÉTAIRE
NGUYỄN-VĂN-CỦA

TÉLÉPHONE: 208
Adresse télégraphique:
LUCTINH—SAIGON

GIÁ BÁN

	đông-pháp	ngoại-quốc
một năm.....	12$00	... 18$00
Sáu tháng...	6.50	... 9.00
Ba tháng....	3.50	... 4.50

BÁN LẺ MỖI SỐ.... 0$05

Mua báo thì kể từ ngày mồng một và ngày 15 mỗi tháng và phải trả tiền trước.

Lục Tỉnh Tân Văn

(LỤC-TỈNH TÂN-VĂN & NAM-TRUNG NHỰT-BÁO RÉUNIS).

南中日報 閩新省六

JOURNAL QUOTIDIEN

NHỰT BÁO xuất bản mỗi ngày, trừ ngày lễ và chúa nhựt

POUR LES ANNONCES
S'ADRESSER:
A Saigon: aux Bureaux du Journal rue Catinat, 153-155-157 (1er étage)
A Hanoi: aux Bureaux des Trung-Bắc Tân-Văn.
A Paris: chez M. M. Mayence & Cie 9, rue Tronchet

Ou traite à forfait pour les contrats de longue durée. Les prix sont payables d'avance.

Thơ, chèques và mandats gởi mua báo: « Lục-tỉnh Tân-Văn, còn bài vở đăng báo thì gởi cho M. LÊ-HOÀNG-MƯU, chủ bút

HỘI

CHỨC VIỆC THƯƠNG-GIA

Cách mấy ngày trước, tôi vì sự ích lợi chung và sự thanh hành của hội, có để bài mách cho biết ngày 15 Décembre tới đây là ngày đại hội, và khuyến khích hàng chức việc thương gia vào hội cho đông đủ để mà nương dựa nhau trong buổi phong-trào kích-liệc nầy. Vậy đó mà có M. Cao-V. Trực gởi đến một bài xin đăng, để chàm qui về sự chi của hội. Xem suốt bài, thấy rõ M. Trực, vì không thấu đáo việc hội, trách lầm : nên chi, các theo lời nói nầy, tôi đăng nguyên-văn bài kích bát ấy, trước để cho qui hội xem, sau để tôi bàn thêm it lời hầu giải sạch lòng hiềm của M. Trực đối với tôi. Đó là sự thiệt thòi khi ta vì phận làm cho M. Trực lành xa từ ấy.

Cao-đành-Sơn

HỘI CHỨC NGHIỆP THƯƠNG-MẠI NAM-KỲ

Nói về hội do cái chỗ nghĩa trương-tế là chỗ nghĩa qui-trọng ở thời đợi nầy, thiết tưởng không cần chi phải bàn sự ích lợi làm sao mà người ta phải đâu cật hiệp sức để lập nên hội-hữu.

Ở nhằm cái đời nầy, là đời rất văn-minh tấn-hóa, sự ở-ăn của con người lấy làm thủ-vị sung-sướng, lại vì vậy mà ra mắt mỏ phi-thường. thời các dân-tộc mới phải xô-đẩy nhau để cạnh-tranh lấy kịch-liệc, để mưu sự sanh-tồn khoái-lạc của mình. Như thế, thời thế lực người ta về phương-diện lý tài và trí-thức, không để gì bảo-tồn được sự sanh-hoạt của từng cá-nhân đối với phe-đảng.

Bởi lẽ hiển nhiên ấy, người ta mới lập hội. Hội là một đảng nhiều người hiệp-lại thế-lực tử cá-nhân, để có một cái thế-lực lớn ; hầu bảo-lồn quyền-lợi chung hoặc trợ-giúp nhau trong những khi có sự gì xảy ra mà quan-hệ đến mạng-vận của hội-viên. Người nào có chơn tâm hội, người đó có hành-phúc về sau. Ta kỳ lắm vào hội, hầy giờ ta đóng cho hội một số tiền không có là bao, mà mai kia một nọ ta hữu-sự, được hội giúp một số tiền khá to ; tiền ấy, trong cơn nguy-cấp của ta, gỡ rối cho ta là thế nào ! mà trước thời ta chỉ gởi vào Hội một số tiền rất cỏn con ! Ấy đại-để sự hiểu-của hội là vậy. Tưởng các bạn giúp việc ở nhà thương-mãi và kỹ-nghệ đến hiểu biết tôn-chỉ qui-độc của hội sự hữu-ích của hội là thế nào rồi, thời còn ai, lại ái ệt gì, mà chịu ở ngoại vòng hội kia ! Thế mà phần-đông người giúp việc các nhà thương-mãi và xưởng kỹ-nghệ Nam-kỳ không có chưn ở hội ! Cớ bởi làm sao ? Thật đã là một sự đáng buồn đáng tiếc cho những người ấy bao nhiêu thời cho hội cũng bấy nhiêu ! Phần nhiều người làm việc không phải là nhà dư-ăn dư-để. Nếu vậy, khi họ phải lúc tai trời biến xấy, thời thiệt-thòi thửa-phận biết bao, bởi vì họ không được hưởng cái hạnh-phúc như đồng-nghiệp của họ mà có chơn ở Hội. Đó là sự thiệt thòi khá-thương của những người làm việc nghèo mà lại không vào Hội.

Về phần Hội, thiệt hại ấy là một vấn-đề lớn hơn. Chúng ta cứ xem tình-trạng các hội trong-tế khác, như là « Hội trương-tế chức-nghiệp thương-gia » của người tây, là hội-đồng một chủ-nghĩa với hội ta, thời ta biết ngay rằng hội ta không có được sung-túc như lời ông Cao-đành-Sơn nói trong số báo ngày 6 décembre nầy. Sự ấy, như lời tôi đã nói trên kia, là bởi nguyên do phần đông người làm việc ở các hãng chưa vào Hội. Cớ bởi làm sao ? Cớ bởi làm sao, thiệt trưởng như Hội-viên của hội lại càng rõ biết hơn ai ! Hội chưa được sung-túc lại không thường có hội-viên mới, thời-thế, nào Hội thạnh-hành được ru. Nếu người ta không vào hội, đó là không phải lỗi của người ta, mà thật là lỗi ở hội. Lỗi ở hội, tôi vì công-tâm mà chỉ-trích ra, có mấy lời để đăng trong qui báo « Nam-kỳ Kinh-tế » lúc nọ, trong qui hội và chư đồng nghiệp-hữu có đọc thời còn nhớ. Tôi xin qui hội bỏ qua cho tôi ; tôi nay thật chưa được làm hội-viên của hội, mà chẳng lúc nào tôi không mơ ước làm hội-viên của hội, vì vậy mà nó buộc tôi, phải vì tôi, vì hội vì bạn đồng-nghiệp chưa vào hội như tôi, phải nói lại hôm nay những lời tôi đã nói trong qui báo « Nam-kỳ Kinh-tế » lúc nọ. Tôi nói hồi không có về hoạt động chút nào, đó không phải là lời quá-đáng. hồi vì cái cớ hiển nhiên kia đủ chỉ rõ cho mọi người đều biết, không phải chỉ một mình tôi biết mà thôi. Tôi đã công kích hội, từ ấy nhẳng nay hội cũng cứ giữ cái chủ-nghĩa thái-bình ! Tôi đã nói hội gì mà không sắm điều-lệ chương-trình, đến đỗi một người làm việc ở nhà thương-mãi kia gởi thơ cho hội-trưởng trước tháng septembre 1921, tỏ ý muốn vào hội và trước khi ký nhận mình là hội-viên, xin hội-trưởng gởi cho điều-lệ chương trình, để tra cứu trong tận các khoản có đều quan trọng cho hội-viên đối với hội. Chư độc-giả nào là người ký đề được điều-lệ chương-trình của hội rồi cho và đề được làm hội-viên đến nay là hơn một năm rồi ! Thưa, người ấy chưa bao giờ được làm hội viên, cho nay ý người muốn lắm. Thật chẳng phải hội không chứng nạp lời xin của người, mà thật hội cũng không có cớ gì từ chối được, nhưng mà, than ôi ! Hội đáp rằng không còn có chương trình điều-lệ. Hội mà không có sắm sẵn chương-trình điều-lệ, đến đỗi người ấy xin hồi tháng septembre 1921, nhắc đi nhắc lại từ ấy nhẳng nay đã ba phen nghĩa là đã quá một năm mà hội cũng chưa có điều-lệ mà cho, thời bảo sao biết thấy những người làm việc ở các nhà thương-mãi kỹ-nghệ Saigon còn đợi chi mà chưa chịu vào hội như lời ông Cao-đành-Sơn nói trong số báo ngày 6 decembre nầy.

Ông Cao đành-Sơn ôi, ông có biết được những nỗi nói tôi đã nói trong qui báo « Nam-kỳ Kinh-tế » lúc nọ và còn nói lại ở trên đây chăng ?

Nhờ ông Cao-đành-Sơn, (tôi chắc ông là người trong cơi hội) chúng tôi mới biết được ngày 15 tây tháng nầy là ngày hội nhóm thường lệ hằng niên. Thật chúng tôi cảm ơn ông Cao-đành-Sơn vì công tâm cho hay ngày hội nhóm, nhưng chúng tôi lại trách hội giữ chủ nghĩa yêm điểm cho hay sự rao báo đó là về phần hội phải làm. Cách hành sự của hội như thế, thật không đích đáng chút nào. Chúng tôi, vì công tâm, vì hậu vận của hội, hết sức mong rằng, nhơn kỳ nhóm năm nay, hội viên sẽ công cử một ban trị sự khác hẳn những người lịch duyệt sáng trí mà nhiệt thành để thi thố công việc của hội cho được thập phần thỏa đáng, nói tắt một lời là ban trị sự mới sẽ làm thế nào cho hội có ảnh hưởng hữu ích về sau ! Và ban trị sự mới khá như ban hội xuất một số tiền để in thêm điều lệ chương trình, nếu hội muốn có được thêm số hội viên.

C.v.-Trực.

LỜI GIẢI

M. Trực nghĩ lầm sự hội không gởi Chương-trình đến cho, như lời xin. Chẳng phải là hội không có Chương-trình, hay là không còn hội không dùng Chương-trình cũ, mà lại chưa có Chương-trình mới. Nay Chương-trình mới đã in rồi, kỳ nhóm đại hội nầy có đủ ; ông Trực muốn dùng mấy cuốn hội chẳng sẵn lòng, hội mở đàm tiếc với ai. Vậy xin ông tạm chờ phiên, hầy lấy việc chung làm trọng.

C. Đ. S.

QUAN THỐNG-ĐỐC NAM-KỲ

RA BẮC

Lối 7 mấy tại cầu tàu hãng M. M thiên-hạ Tây-Nam đông đảo, nhứt là phần nhiều chực đưa quan Tổng-đốc ra Bắc-kỳ dự hội.

Trong hàng quan chức Langsa thì là quan *Tholance*, quan thượng-thơ *Gazano*, quan Tham-biện *Caillerd* và các quan Tham-biện tỉnh khác, quan chánh sở ; chánh-tác *Lecomte* quan chánh sở Tạo-tác quan Bác - vật Lưu văn-Lang, quan Đốc - học chánh *Prétre* cùng các quan chánh các sở, các ông nghị-viên quản-hạt Tây-Nam và lại quan chức Annam các sở cũng các nhà thân hào khác rất đông không thể kể tên cho hết.

Gần 8 giờ thì xe-hơi soái-phủ ngừng thì quan Nguyên-soái *Cognacq* và quan đầu phòng văn bước xuống, các quan đỡ nón chào, thì Ngài cũng cởi đỡ nón đáp lễ lại. Rồi đó Ngài đi thẳng xuống tàu, các quan chánh các sở khác đã chực sẵn đó mà tiếp chào Ngài, nên Ngài nắm tay mỗi quan viên và tỏ một vài lời chúc mừng. Ai nấy đều đưa quan Thống-đốc bỏ xóm mới nấy đều có đạ chúc mừng cho Thượng-quan ra Bắc bình an và sự vụ cầu xin Ngài dự hội mau trở về.

Bổn-quán Lục-tỉnh Tân-văn cũng xin thay mặt đồng-bang mà cầu chúc cho quan Thống-đốc đường đi từ thuận sông êm và qui thể được khương-cường.

Bổn-quán.

Vô-tuyến điện

Rước lễ

Tại đền thờ ở trường đại học Sorbonne có rước lễ kỷ-niệm ngài đức hồng-y tổng-giáo Richelieu lý thọ.

Chúng nghị viện

Chúng nghị-viện bàn tiếp về sổ thâu xuất hai tỉnh Alsace và Lorraine.

Hết sang tới hèn

Sở truyền-tin Havas báo tin rằng ông hoàng André xứ Gò-rếc bị đày biệt sứ và bà công-chúa Alice đáp tàu tại cảu Biren, ngồi tàu « Calypso » mà sang thành Corfou rồi qua thành Briadisi.

Paris, ngày 6 Décembre 1922.

Ếch banh

Tòa nội các ở thành Madrid các thôi.

Thành Lausanne

Ông Curzon tới cho các bài biện (détroits) bên Tuyệt-kỳ được tự do thi được đại-biểu các nước đồng-minh và đại-biểu Huê-kỳ biệp ý.

Bordeaux, ngày 7 Décembre 1922.

Hội nghị sứ-thần

Bàu hội nghị các sứ thần chôm nhau hôm sáng thứ tư tại bộ ngoại-giao. Hội nghị không công bảo biện bầu hội đồng

Hội-đồng thượng-thâm bình-bị

Hội-đồng thượng-thâm bình-bị nhóm hôm chiều thứ tư tại dền Elysée, đức giám quốc Millerand ngồi nghị-trưởng.

Chúng nghị viện

Chúng nghị-viện bàn nghị sổ thâu-xuất bộ học chánh.

Đức giám-quốc sắn bắn

Đức giám-quốc mở một cuộc sắn bắn tại Rambouillet.

Ông Vaillant

Báo « Intransigeant » nhắc lại một tích ông Vaillant là người mới bị mổ xẻ lần thứ 11 và dần tay. Trong cuộc đấu xảo năm 1900, chỉ có một mình ông Vaillant đứng lũng diện X mà chụp được cao một thước bảy, A-lơ-măng thấy phải kiêu.

Cơ xưởng bên Pháp

Số lò đúc sắt bên Pháp đương hoạt-động hôm lợ novembre được 109, chỉ có 18 lò đóng cửa mà thôi. 85 gang làm ra trong tháng octobre được 503 ngàn tấn, thế thì được nhiều hơn tháng septembre 42 ngàn tấn. Thép làm cũng được nhiều vậy, tháng nầy làm ra tới 430 ngàn tấn, còn tháng rước có 105 ngàn tấn mà thôi. Từ hôm đầu năm tây đến cuối tháng 10 tây, làm ra được 4 triệu 102 ngàn tấn gang và 3 triệu 43 ngàn tấn Thép.

A-lơ măng

Tòa hình thương-thâm thành Leipz'g tịch biên gia-sản của quan bs Erbardt.

Bồi thường

Ngày thứ sáu tới đây bàn ủy-viên bồi thường sẽ bàn định cái vấn-đề nợ của hai nước Ô-trích và Hông-gơ-ri. Các chánh-phủ thay ngồi kế vị phải lãnh mà trả.

I-ta li

Ông hoàng André xứ Gờ rếc và gia quyến đã đến thành Rome chiều thứ tư thì ông đi xuống tàu mà sang thành Londres.

I-ta-li và Rút-xi

Báo « Corriera della serra » lo lắng cho cuộc thương thuyết của Mussolini (I-ta-li) và Krassine (Rút-xi) không thành tựu. Chánh-phủ Rút-xi lí hay duyệt y những nghị-hòa của ông Krassine lắp ra. Vì lẽ đự thảo của ông Krassine thì trông cậy lấy hết lợi thì sản của Rút-xi quá đi, cho nên khó mà tin được.

NÓI VỀ CUỐN SÁCH

Phong-hóa-tập-giải của ông Huyền-Thuận ở Soctrang

Từ khi thiên-hạ thấy tôi ẩn hành trong tờ nhựt báo Lục-tỉnh Tân-văn, đề ngày 25 Novembre 1922, số 1300, lời khen người của sách Phong-hóa-tập-giải của ông Huyền-Thuận ở tại Soctrang, thì mỗi ngày thiên-hạ mỗi gởi thơ hỏi tôi như vầy :

« Bách Phong-hóa-tập-giải trữ bán tại tiệm nào, ở tỉnh nào ? — Giá mỗi cuốn là bao nhiêu ? Như trữ mà bán, thì ông Huyền-Thuận chịu tiền hoa-hồng cách nào ? Ông bán chịu hay không ?

Việc nầy là việc tôi muốn làm đều phương tiện cho mỗi người mà thôi, chớ tôi không có tư lợi chi hết, đáng lý tôi phải gởi thơ mà trả lời riêng cho mỗi người thì mới nhằm theo phép lịch sự. Nhưng Lực bất tùng tâm, tôi trả lời theo từ cái thơ không xiết, cho nên tôi ấn hành nơi đây cầu ông Huyền-Thuận trả lời cho tôi mà thôi, xin chư qui vị miễng chấp.

Chương-trình mà gởi. Nếu hội chẳng chịu gởi là tại Chương-trình cũ, tỉnh không gởi làm gì ; vì hội đã có chế cải điều-lệ hội lại ít nhiều, đã gởi lên quan Nguyên-soái hầu phê. Lúc đó, hội đang đợi phê rồi trả lại đặng in Chương-trình mới ra rồi sẽ gởi cho cùng hết. Nhưng bởi sự chờ đợi ấy cũng hết nhiều ngày tháng, hóa ra

Mùa hè ở Bắc-kỳ mát mẻ lắm, Ấy là đợi lối cho người, nên đến xem chợ Phiên Hanoi lắm!

Từ ngày 17 đến 31 Décembre 1922.

Nay kính,
Phạm-văn-Lung
Postes et Télégraphes Soctrang

XIÊM-LA QUỐC

VỤT KỲ LẠ (Diễn-trận)

Ngày chúa nhựt 19 Novembre 1922 và ngày thứ hai 20 Novembre 1922, là hai ngày mở cuộc diễn trận cựu và trận đang thì, trong một khoản đất trống trước mặt tiền thành rồi của Hoàng-đế Xiêm cho thiên-hạ xem, bổn lợi thâu góp trong 2 ngày ấy thì nhập kho để tu bổ trường học tàu bay.

Vậy ngày chúa nhựt 19 Novembre 1922, khởi chuộc diễn trận cựu trong năm 1787 Xiêm, Chệt và Annam, đánh đủ người Bhã-man (Birmans) ra khỏi đất Xiêm.

Người Xiêm lúc trước thì bị loài Bhã-man (Birmans nầy hiệp đáp cũng như ta bị tàu trận ở ép vậy ; cho nên đời đó thì có giặc luôn, chẳng trả với quân nghịch, song phải thắt luôn, vì nước nhỏ, người kém tài hơn kẻ nghịch. Sẽ-kỳ trong xứ Xiêm bày giờ không dám chắc định ngày, tháng, năm cho dùng mấy trận giặc với Bhã-man (Birmans) vì có một lần quân nghịch nầy vào trấn xứ thì đốt hết sử-sách không còn một cuốn nào — Đến sau, yên thời rồi thì *Chao Phya Chakkri* mới nhóm lại những kẻ có tuổi và thông minh làm lại sử sách để lưu truyền đến giờ đó. Dòng giỏi chánh trị nước Xiêm lúc đó cũng bị quân nghịch chèm giết gì dâu mất hết, vì là Bhã-man (Birmans) trấn trị trọn đất Xiêm, và đài lần qua lại Thanlahoon rồi.

Cuộc diễn trận mở ra ngày 19 Novembre 1922 nầy là nhắc tích trận 1787, lại Ayntbia, đánh chống với quân nghịch một cách tận lực lắm. Đến đỗi người Xiêm quản lính đòn-ông chết cả rồi mới bắt đòn-bà ra, cúp tóc, mặc *pha-nung* là thứ chăn người đòn-ông mặc, đứng trên thành cho đông đặng làm mưu nhất quân nghịch không dám hăm thành. Bởi vậy, đến bây giờ đòn-bà Xiêm cúp tóc, thì chỉ là người trung với quốc và vấn *pha-nung* như đòn ông đó vậy.

Trận ấy có một tên *La-can*, chết lại, tên là *Tắc Sinh*, cầm đầu, thắng trận đuổi quân nghịch ra khỏi nước. Tắc-Sinh là người ở một làng *Tawoy*, sau mới đọn về *Buon-tứ* là phía bên kia sông ngang thành cũ bây giờ đó, lập lầu dài lên ngự trị. Một it lâu sau già, làm nhiều đều tệ, dân sự cho rằng là điên cuồn, bắt giam vào ngục mà chết.

Chao Phya Chakkri, lúc ấy mới chiếm ngôi, trị vì, mới dời thành lũy qua bên nầy sông cất dựng lên đến giờ gọi là thành cũ đó.

Chao Phya Chakkri nầy chiếm trị xưng đế là :

Phra Jot Iâh	rồi con là
Nang klao	id.
Lert lâh	id.
Chulch'mklao	id.
Chulalongkorn	id.
Maha Vachiravuth bây giờ xưng hiệu là *Rama VI* là Hoàng-đế đang kim.	

Trong cuộc diễn trận nầy có chừng 20 con Voi, cỡi voi, dàm giết nhau bằng giáo, có một lũ lính nhỏ, rồi khởi sự ra đốt cháy lên, kế giặc áp đến đánh.

Lính Annam ta thì ăn mặc y phục trận Annam, có một người giỏi ông lãnh binh, ăn mặc áo có bông hoa, ngồi võng đi 2 lọng, hộ đó mặc đồ không bỏ ở đâu mà còn đó, xem rà bộ thì cũ lắm. Lại có một lớp ở sau, thì không ganh lương thực, cơm nước, mọi sự như là thật vậy. Lúc điển thì có kẻ chạy binh, 2, 3 đám sau thì có đem vào mấy nhà bát bỏ-ộ, hát cho người không được xem thì xem trong bông đó, Khởi cuộc hồi 4 giờ rưỡi chiều mà lúc chín giờ sớm mai ngày ấy thì là có người lựu lại đó chực mà xem.

Đến ngày sau là ngày 20 Novembre 1922, thì diễn trận đôi bày giờ, đào hầm (tranchée) 2 phía bắn nhau.

Ban sơ thì có mấy cái tàu bay, bay trên cao, bay qua bay lại cho dân xem, kế một lớp lính ở ngoài, định hầm địa huyệt, khởi bắn súng đồng (bombarder) bắn má-tử (không đạn) song tiếc quá, điếc tai và khói ra nhiều lắm lắm cho bớt hay. Khi bắn súng đồng (bombarder) xem bỏ bọn ở trong hầm (tranchée) muốn rớt, thì lần lần áp tới, bắn súng nhỏ, (mousquelon). Bởi, bắn theo cách lệ đang thì, cho nên lính thì đứng, tuy là một hàng dài vậy mà không phải bắn ra từ chập, một lược với nhau theo từng hồ (feu) như ta thấy lính sắn-đà bắn bia dưới đất, lớp trước vừa bắn rồi thì bắn, lên nào bắn mau hơn, bắn được nhiều, lẹ hơn, thì cứ bắn, rồi cho là giỏi đa, nên hết ngọ đồng rồi, kế sáng nhỏ đó làm cho k ông thấy chi được cả.

Áp được vào hầm rồi, thì thấy có một lớp lính vào, khiêng người chết và người bịthương tích ra, kế thì bỏ tay, bỏ súng, người thì bị đầu cũng như là trận thiệt vậy.

Diễn bắn vậy dân cũng lối chừng một giờ đồng hồ, cho thiên-hạ xem, lại cũng có Hoàng-đế ra ngự xem chiến điều. Quá hồn giờ rưỡi chiều ngài mới ra ngự, xe hơi ngài vừa đến nơi thì có nhạc đánh (hymme national).

Thiên-hạ muốn người chen chơn không lọt, đã mật các thứ người, trắng, vàng, đen đều củ cả.

Nhà-nước thâu góp trong 2 bữa diễn trận đó, nghe nói được chừng Tr : 50.000.— để cho trường học tập tàu bay.

Mấng cuộc rồi ra về, nghe hai bên đường, nào là con nít, nào là đòn-bà đòn-ông Xiêm nói rằng : « *khôn thập kha thi nưng* ». — (Người Xiêm gỏi hạng nhứt có kẻ thì lại kiếu quá, nói rằng : Bên phía mặt trời lặng, thì Xiêm là bực nhứt. Lời nầy là lời kiêu quá, ý chẳng rằng : Còn có người tài hơn nữa cũng ở phía mặt trời lặng vậy.

Xét ra cũng là một cuộc vui, hữu-ích, là nhắc tích cho đặng dân ngu biết rõ 6 vị vương cầm quờn cai trị nước Xiêm đến giờ, để được là 135 năm rồi, và dân sự nó khỏe khoe rùm đáng cũng vì nước nó hầy còn, và đáng tôn trị một ngày một hơn.

Thứ-Bạch.

Đông-Pháp Thời-sự

NAM-KỲ

Tới kỳ chết

Hôm qua có một ông già chết ở trong cái chòi nhỏ ngang trại linh thủy. Hỏi lại thì mới biết bà già gặt chồng mười ông nọ phu cho ăn cơm và lối 50 mỗi tháng. Ông già ấy 70 tuổi, không bà con anh em nên không biết tên chi, nhà nước ra linh chỗ thấy vào nhà mồ.

Khách du lịch

Hôm tuần rồi mấy người Huế kỳ đi du lịch đến Đề-Thiên cón trong tuần lễ nầy họ đi xem các mỏ than ở Nam-triều rồi họ trở về đi Côn Annam ta đến ngày sáu mới có một người đi du-lịch xứ ngoài ?

Ăn cắp xe máy

Ông P... làm sở Thương-chánh ở đường Garcerie đến thưa rằng ai không biết ăn cắp cái xe máy hiệu Peugeot số 5.563.299 giá 125 đồng.

Heo gọo

Nhà nước thường nghiêm cấm, không cho bọn bán thịt và làm thịt bán những thịt heo bịnh, thế mà chúng nó cứng hay làm heo gọo hoài cũng là có bịnh khác. Mỗ

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường (scan từ microfilm của Đại Học Cornell)

HỠI NGƯỜI ANNAM

Chớ nên lộn thuốc của Ngoại-quốc với thuốc **Xứ Algérie** là Thuộc-địa Langsa. Hễ biết lựa thuốc rời và thuốc trái đất ở xứ Algérie mà hút, thì tức là dùng đồ thổ sản Algérie quả thiệt là đồ thổ sản Đại-pháp và chẳng có thứ thuốc nào ngon bằng. Hãy nên hút thuốc hiệu ***Trait-Bât***.

hêm qua bắt được một con heo gì của chệt Sam-nhoi-Chanh nên đem chôn.

Xe lơri với xe tây

Một xáp ra một vụ xe đụng là xe-hơi của thầy cai tổng La-văn-Ky ở Long-thành đụng với cái xe lay của chệt Tang-Trich. Hai cái vè xe hơi bị hư mỏ và đau đau bề kiên. Không có hai đứa người ta.

Chạy đâu cho khỏi

Dông-thi-H... 20 tuổi, ở bửi với ông H. chánh bát vật về Tòa-bố bị bắt giải qua Tòa về tội ăn cắp một sợi dây chuyền và một cái đồng hồ.

Không tránh được

Thầy Nguyễn-ba-Linh làm việc hãng Bảo-hiểm Industrielle chạy tới đường d'Espagne bằng xe máy đầu lại gặp một cái xe kéo. Thầy Linh muốn tránh nên bẻ banh queo qua chẳng đè rủi va nhằm cái lề đường làm cho thầy nhào xuống đất bị vỉ lòn tay trái. Coi bánh xe hư.

Thể thao

Cuộc của « Thể-thảo tổng-hội »

Phía nhứt.

Chiều chúa nhựt 10 Decembre hội «Sang-đá» đấu với hội «Etoile de Giadinh» tại sân Lave-ra-ière. Hội «Etoile de Giadinh» ăn một bàn.

Ấy là một cuộc đấu tranh hình dông đầu mùa 1922-1923. Tuy sân Lavayniere ở nơi về phía ngoài đồng một chút, mà người ta đến xem rất đông, đông hơn là tại vườn Bảy Thương bội phần. Nhiều ông mộ thể-thao, có lòng trông cậy cuộc đấu cầu của anh-hào tổng-hội lớn ra mà xem, may xem đặng cuộc hay, thì cũng đặng tuội chi. Nhưng tôi chắc cái cuộc đấu cầu lựa chiều chưa rồi đây chưa chi là gọi hay, vì là cuộc đấu cầu đầu mùa hàng sơ sanh chưa quen biết ý nhau lại còn ít tay chơi giỏi, vì bị bịnh chưa là mắc công việc nên chơi chưa đặng.

Bốn giờ rưỡi đồng, ông giám-cuộc Guirraud thổi tu bắt cho nhập cuộc. Bên «Etoile de Giadinh» chuyền trước. Rót giao cho Mới, Mới đá ra góc cho Tài, chẳng dầy bỏ phút mà đã chuyền trái cầu qua tới goal «Sang-đá». Hai người hắp tắp cầu «Sang-đá» ngăn đỡ rất giỏi, chẳng để sấy điệp nào. Trái cầu ở lẫn hẳn bên nước «Sang-đá» hoài, cũng cỏ trở về phía «Etoile de Giadinh» mới hai lần mà mỗi lần thì đều bị Thi (Paul) và Thơm đá trở lại rất mạnh. Chơi đặng hai mươi phút, người bên tập «Sang-đá» dụng tay nhằm trái cầu, nên phải bị phạt 12 thước trước goal. M. Gông đá ra dưới đất, lợi tuốc vô hơi.

«Etoile de Giadinh» ăn một bàn.

Đem vô giữa sân chuyền lại, một lát thì nghỉ nửa giờ.

Qua nửa giờ sau, «Etoile de Gadinh» cũng lấn nước mãi; Mới, Rót chuyền trái cầu ghé gần tới goal «Sang-đá» ghé phen song bắt phải đá ra ngoài, còn có vè thì ngay người thủ-thủ, nên người thủ-thủ đỡ ra đặng hết. Còn chừng mười phút mãn hết giờ Tài bị vọp bẻ chưa nên chạy không đặng nữa, bèn người liền đạo kia thì coi bộ đỉ mệt, nên ít khi chuyền trái cầu đặng đúng đồng như hai đàn. Tuy đầy «Sang-đá» mới thua cơ, lược tới, ghe phen chuyền trái cầu gần tới goal «Etoile de Giadinh», mà đều bị Tài (Paul), Thơm, Gông đá, cũng là vẫn giữ ra hết. Hai bên đông giành giựt trái cầu, bằng đàu đông giằm cuộc thời tu hít mãng giờ; kể đó nghe bổn phận rảo vô tay lốp-bốp, khen ngợi hội «Etoile de Gladinh» vang vậy.

Hàng ngũ của hội «Etoile de Gadinh» như vầy:

Tài, Mới, Rót, Đông, Tiếc
Qui (Thomas), Gông, Nhiều
Thi (Paul) Thơm
Kim-Hen

Đáng khen hơn hết là MM. Thi (Paul) Thơm, Tài, Mới, Qui (Thomas), Gông và Rót. MM. Đông và Tiếc mới chơi lần đầu còn bỡ nhất nhất, và coi ý như đề nhâm chỗ không hợp vậy. M. Nhiều chơi sai hợp mấy kỳ được trước xa lắm.

Bên hội «Sang-đá» MM Rassas, Maguiflque, Gras, Champon, Oriol hay hơn hết, mà nhứt M. Oriol, là người thủ-thủ, bắt đặng nhiều lần phải thua.

Phía nhì.

Hội «Taberd Sports» đấu với hội «Sang đá Bạ»

Hội «Taberd Sports» ăn một bàn.

Hội «Taberd Sports» là một hội của học trò trường Taberd mới lập. Ai xem thấy cách chuyền cầu của mấy mươi một người vỏ sanh nhỏ-nhỏ của «Taberd Sports» rồi mười một người bên «Sang-đá B» thì cũng đều khen ngợi. Ấy cũng là một cuộc đấu cầu có thú vị; chẳng chắc chi mình lòng, gây gỗ nhau như nhiều cuộc đấu lại xảy ra ở Thương.

Tòa tiếu hình Saigon

Xử vụ Langsa

Có hạn

Sáng thứ hai 11 Décembre, Tòa Tiểu-hình nhóm, ông Crescent ngồi chánh-tòa, ông Rosé ngồi Biện-lý, ông de Roland ngồi Lục sự, xử vụ cờ bạc sau nầy.

Đám cờ-bạc nầy bắt tại đường Frédéric Dronchet bốn tháng September, cả thảy 17 người phạm.

Cô Jeanne Perrin là chủ chứa bị phạt 15 ngày tù và 50 quan tiền vạ, ăn treo.

Trương-thị-Thiết 16 ngày tù, 50 quan tiền vạ; Dương-thị-Ngọc và Dương-Diêm, 25 quan tiền vạ 15 tên phạm, khác đều bị mỗi người 16 quan tiền vạ.

Chưa hình tiếu-canh

Tên C... chưởi lính tuần-cảnh trong lúc đương làm việc bổn-phận bị Tòa phạt 50 quan tiền vạ.

CÓ LỐI MÀ BIẾT ĂN NĂN

Thì tội nhe hai phần

Trong báo « Le Matin » nói : tên binh ở thành Nancy có xe vụ của tên binh Le-nôa (Lenoir) 21 tuổi, ngày 5 Juin, tình nầy bị thâm men nhập xát, thình linh mốc súng sáu ra bắn Tê-ma (Thomas) là người chẳng có gây sự sự chi với tên phạm thì tội nghiệp thay ! cho người mang bạc bỏ lại trần gian bảy người con. Tên binh Le-nôa thấy thế hoảng hồn trở súng về tính xử tội mình, lòng người đi quyết, song cũng sẽ của tài, nên mười dan trích qua phần mất trái, chẳng là phải đủ. Tên binh thấy tên binh hồi cái bảy mình như thế, nên tòa lên án kêu ba tháng tù và 80 quan tiền vạ. Tấy đó có lẽ mà biết hối cái tội tốt nhe hai phần, nhưng mà nghiệt thay ! có kẻ tự kiện, tự đắc chẳng chịu nhận lỗi mình, còn xuất thêm nhiều điều thị lí, có đúng hơn chăng ?

XE HƠI VÀ XE MÁY ĐẠP

Hiệu : **DE DION BOUTON**

XE MÁY ĐẠP MỚI LẠI NHIỀU LẮM

Hạ giá rất nhiều

HÃY HỎI GIÁ MỚI NƠI NHÀ

Berthet - Charrière & Cie

68, Boulevard Charner—SAIGON

ĐẠI LÝ

Avis d'adjudication

Lieu, date et heure de l'adjudication : *Bureau de l'inspection de Mytho, le 20 Décembre 1922 à 9 heures.*

Objet : *Affermage des bacs à piétons et de 4 pêcheries charitimes et fluviales de la province de Mytho.*

Cautionnement provisoire ou dispenses : fixé au tableau annexé au cahier des charges.

Bureau où le cahier des charges peut être consulté : *Bureau de l'inspection de Mytho.*

Mytho, le 27 décembre 1922

L'Administrateur.

ILLISIBLE.

CUỘC XỔ SỐ QUỐC-TRÁI

Kỳ thứ ba

Số 73.479 trúng 10.000 đồng.
Số 35.997 trúng 4.000 đồng.
Số 13.728 — 13.865 — 27.040 — 39.395 — 53.860 — 54.927 — 55.864 — 71.165 — 72.245 — 74.788 — 103.256 — 119.311 mỗi số trúng 500 đồng.

Tiếp theo

Những số sau này trúng mỗi số 100 đồng

64.817	76.871	87.702	100.656	112.014
64.963	77.059	87.728	100.682	112.076
65.058	77.160	87.884	100.879	112.105
65.117	77.284	87.887	100.855	112.110
65.122	77.339	87.926	100.897	112.127
65.127	77.369	87.989	101.132	112.138
65.189	77.545	88.043	101.475	112.467
65.286	77.629	88.260	101.574	112.380
65.289	77.645	88.365	101.654	112.561
65.444	77.768	88.442	101.761	112.705
65.667	77.791	88.491	101.837	112.744
65.726	77.792	88.845	101.859	112.780
65.828	71.902	88.979	102.339	113.092
65.908	77.907	89.022	102.395	113.281
66.019	77.918	89.143	102.406	113.495
66.151	78.025	89.327	102.434	113.530
66.226	78.226	89.389	102.539	113.606
66.350	78.484	89.468	102.350	113.667
66.374	78.554	89.578	102.389	113.782
66.644	78.679	89.653	102.632	113.844
66.691	78.824	89.887	103.030	114.024
66.694	78.903	89.951	102.760	114.241
66.757	78.907	89.967	103.135	114.105
66.763	78.915	89.989	103.469	114.243
66.819	79.212	90.115	103.550	114.432
67.342	79.286	90.194	103.608	114.686
67.620	79.329	90.358	103.624	114.662
67.785	79.347	90.680	103.851	114.860
67.986	79.342	90.794	103.974	114.879
68.317	79.482	90.745	103.999	114.977
68.498	79.571	91.118	104.984	115.048
68.699	79.664	91.258	104.985	115.209
68.700	79.721	91.833	104.249	115.212
68.762	79.770	91.855	104.274	115.376
68.784	79.772	91.877	104.436	115.395
68.851	79.887	91.956	104.982	115.611
68.857	80.156	92.219	105.243	115.757
68.875	80.565	92.338	105.252	115.876
68.926	80.624	92.527	105.270	116.002
68.979	80.694	92.679	105.289	116.266
69.039	80.723	92.829	105.579	116.394
69.112	81.136	92.894	106.027	116.638
69.449	81.235	92.954	106.576	116.722
69.497	81.382	92.949	106.403	116.877
69.515	81.622	93.093	105.855	116.999
69.714	81.666	93.114	106.138	117.067
69.820	81.724	93.181	106.402	117.134
69.881	81.754	93.199	106.442	117.342
69.962	81.765	93.347	106.444	117.367
70.007	81.782	93.416	106.474	117.527
70.082	82.126	93.681	106.587	117.643
70.202	82.234	94.216	106.572	117.664
70.488	82.251	94.354	106.576	117.724
70.764	82.583	94.625	106.702	117.884
70.788	82.618	94.936	106.872	118.018
70.797	82.631	95.018	106.978	118.174
71.034	82.939	95.132	107.007	118.206
71.080	82.990	95.218	107.084	118.348
71.197	83.148	95.382	107.536	118.711
71.217	83.294	95.537	107.732	118.741
71.238	83.303	95.585	107.756	119.293
71.348	83.334	95.643	107.996	119.097
71.350	83.390	95.718	108.004	119.114
71.438	83.717	95.970	108.112	119.180
71.779	83.779	96.157	108.252	119.217
71.814	83.800	96.181	108.252	119.227
71.915	83.915	96.235	108.398	119.347
72.015	83.941	96.344	110.317	121.221
72.292	83.728	98.104	110.821	121.264
72.364	83.749	98.230	110.910	121.311
72.395	83.760	98.144	111.074	121.398
72.405	83.786	98.202	111.180	121.516
72.412	83.887	98.269	111.181	121.552
72.511	84.078	98.282	111.227	121.557
72.262	86.222	98.547	111.244	122.021
72.330	86.243	98.896	111.585	122.164
74.435	86.288	98.972	111.594	122.349
74.449	86.448	99.283	111.647	122.363
74.818	86.478	99.300	111.665	122.336
75.216	86.798	99.374	111.686	122.614
75.225	86.811	99.384	111.691	122.822
75.289	86.822	99.875	111.627	122.885
75.738	86.852	99.986	111.634	122.891
75.821	86.940	100.059	111.834	122.902
76.066	87.294	100.054	111.795	123.381
76.267	87.336	100.142	111.797	123.556
76.278	87.906	100.383	111.798	123.684
76.447				

Ngày 13 décembre 1922

VỀ VIỆC TÀI CHÁNH

GIÁ BẠC

	Sem mai
Nhà nước	7.38
Ngân hàng Đông-Pháp	7.40
Ngân hàng Hongkong Shanghai	7.40
Ngân hàng Chartered	7.40

Bản do Gérant de la Banque Industrielle de Chine 7.41

Quốc trái Đông-pháp...98/50

QUỐC TRÁI CỦA ĐẠI-PHÁP

Tại Paris ngày 12 décembre 1922

Va tại 5%	89 6	Va tại 5%	1920	97 0
Va tại 5%	1920	Va tại 4%	1918	86 80
Va tại 4%	1918	68 0		

HỐI ĐỒI

Giá hối chỉ đến nhà nước Chánbo bao trả lại ở một trăm xi 18

Vladivostock		4'40	4'47
Hồ-công		4 65	4 75
Bắc-kinh		4.75	4 85
Thượng-hải		4.80	5 01
Hanoi - Viethai		1 80	4.00
Giá thường hoàn hoàn		4 13	4 64

Giá vàng của tiệm SÂM-QUẢNG-HƯNG mỗi lượng là 68 $ 40.

Y-KHOA TẤN-SĨ H. BIGO

Cựu Lương y nhà thương Saint-Joseph tại Paris. Cựu chánh Đốc quản-lý nhà thương Nam-kỳ-trị bịnh con mắt.

Chuyên nghề trị bịnh :

Con mắt, lỗ mũi, yết hầu, (họng) lỗ tai.

Cùng các căn bịnh con nít.

KHÁN BỊNH

Sớm mai : Từ 11 giờ chí 12 giờ.
Chiều : từ 3 giờ chí 6 giờ.

Cũng đi đến nhà thân chủ :

Như có muốn lại nhà thì thì coi theo đây.

Lương y BIGO.

Đường Filippini N° 37, SAIGON.

Hàng tốt mà giá rẻ

« TUSSOR MERCERISÉ »

Thứ Tussor nầy đẹp lắm, bận càng lâu càng tốt, mà lại thu rách, bề khổ 1m40 giá mỗi thước 2 $ 10. Trọn bộ ouvert quần và áo 2m50 mười may chừng 2 $ 50 tính ra trọn bộ ouvert nhằm có 8 đồng. Thiệt là rẻ vô cùng, nhứt là người Langsa ưa dùng thứ Tussor nầy lắm, vì bận nó thẳng thớm không bao nhão.

Qui vị muốn mua xin đói gói đến : Nhà *Họa-chơn-đang* **NGUYỄN-ĐỨC-NHUẬN** n° 73 Boulevard de la Somme, ngang ga xe lửa giữa Chợ cũ Saigon.

Còn chư vị ở xa muốn mua bao nhiêu xin gởi mandat theo thơ, phụ thêm 0 $ 24 tiền gởi, thì tôi sẽ lấp tức gởi đến mau trọn coupe 30 chục thước 60 chục đồng.

Tiệm Nguyễn-đức-Nhuận có trữ đủ các thứ thuốc Nhị-Thiên-Đường ; bán y giá.

Voila l'étiquette du véritable.

GRAND VIN du CAP CORSE
AU QUINQUINA
APÉRITIF, TONIQUE ET RECONSTITUANT
ASSOCIATION MATTEI CORSE PARIS

UN MATTEI !

Rượu "bổ" khỏe thượng hạng ai cũng muốn uống.

Hãy hỏi mà mua cho được thứ rượu **VIN du CAP CORSE** nầy.

Có trữ bán tại hàng

DENIS FRÈRES

là Đại-biểu ở Saigon, Haiphong, Hanoi, Pom-Pen và Tourane

PHOTOGRAPHIE ARTISTIQUE ET INDUSTRIELLE

KHANH-KÝ & Cie

Phòng chụp hình mỹ-nghệ

Saigon, lại đường Boumard, mán bôi, 54 gần nhà hát bảng Casino.

Kính cáo cùng Liệt-quí đặng rõ : chúng tôi mới mở một tiệm chụp hình mỹ nghệ tại đường Boumard mốc-bài 54 nhà sơn xanh (kế nhà Hát-bóng Casino).

Chúi nhiệm công-ti chúng tôi là M. KHANH-KÝ đã qua học chuyên-môn nghề chụp-hình bên Qui-quốc và ma khi qua đã nghệ, đã đặng cử về làm đốc-công trong hãng Gerschel là một hãng chụp-hình lớn nhứt tại thành Paris. Như vậy, nghề-thông đốc xuất công nghệ của tiệm chúng tôi thiệt đã học đắc thuật. đã hành-vy thành tài có thể hiệu Liệt-vị Qui-khách những hình bình rất tinh xảo, thế cách nhơn nhãng hình mỹ-nghệ các nhà hèn bèn Thái-tây.

Mới đây, chủ-nhiệm công-ti chúng tôi, M. Khanh-Ký, đã đặng ưu Nhà-nước cử thưởng-bội tinh Tourraine tại Saigon, đặng chụp-hình kỷ-niệm cuộc Hoàng-thượng ngự-du Qui-quốc, thì đã đặng ưu Vì-ấy ban khen và đặng quan Tổng-thống và quan Thượng-thơ công-chánh là thượng khanh chuyên-môn đặc biệt.

Như vậy, tưởng không có hàng chụp nào làm cho tới bì cho của chúng tôi được gia-tài nữa. ☞

Tiệm chúng tôi chụp hình ba giờ tới, các kiểu hình đã có các thứ mẫu-hình để hiến Qui khách lựa dụng nhuần.

Mong ơn chiếu cố, **KHANH-KÝ & Cie.**

COMPTOIR INDUSTRIEL & ELECTRO

Mécanique d'Extrême-Orient

114, Boulevard Charner, 114

SAIGON

NGỎ CÙNG CÁC NHÀ NGHIỆP CHỦ,

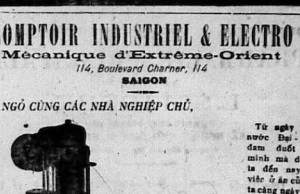

Từ ngày Nhà-nước Đại-pháp đem đuốt văn-minh ma đọi xứ nầy, thì việc ở ăn cửa dân là càng ngày càng sướng thêm khỏi chi hơn xưa.

Như việc đèn thắp ban đêm thì xưa thắp đèn dầu-lửa, nay lại thắp bằng điện-khí ; thiệt nghỉ có chi tiện bằng đèn điện, nên khắp châu thành ở đâu đâu cũng đều dùng đèn-điện. Thế mà còn hèm mấy nơi xa xuôi thành thị chưa có được ngọn điện đọi tới. Thấy vậy, bổn tiệm có lòng trù liệu phương tiện nào mà người ở xa châu-thành cũng dùng được đèn-điện, nên bổn tiệm có mua một thứ máy đèn-đề rất tấy tiện cho các nhà điền-chủ, nghiệp-chủ, tại-chủ. Mỗi cái máy đèn ấy thắp được năm chục ngọn, dân lớn bao nhiêu cũng sáng, thế mà giá bán chẳng bao nhiêu, lối chừng một ngàn mấy. Nhứt là trong con có tiệc, có đám, nếu mà có 50 ngọn đèn điện thì càng rực rỡ, chừng ấy ai còn ngỡ rằng mình ở xa châu-thành nữa.

Ấy vậy bổn tiệm xin để vài lời ngỏ cùng chư vị nghiệp chủ ở xa châu thành hễ vị nào muốn mua máy đèn ấy thì xin đến bổn tiệm mà mua. Cái máy ấy lại có thể để cho ngựa kéo đi chỗ khác, cũng được.

Giống : D.1 3 mã lực, giá 750 $—D 2. 8 mã lực 1240 $— D.3. 15 mã lực 2090 $

廣東二天堂大葯房

NHỊ-THIÊN-ĐƯỜNG

PHARMACIE-ASIATIQUE

38, rue du Canton — à CHOLON

Extrait du Certificat délivré par l'Institut Pasteur de Saigon le 15 Octobre 1921.

Les préparations peuvent être considérées, toutes, comme des préparations ou substances de la Pharmacopée chinoise. Elles paraissent ne présenter aucun danger, à condition de se conformer, pour leur emploi, interne ou externe, aux indications des notices ou des étiquettes. Enfin, elles sont en très bon état de conservation.

Bản lịn lý sở bổng Institut Pasteur, Saigon ngày 15 Octobre 1921 chứng rằng :

Các thứ thuốc của tiệm tôi nói trên đây cho làm bằng một vậy vì thuốc bên Trung-quốc. Thuốc của tiệm tôi không có nhiều chất hại hết, miễn là trong khi dùng hoặc uống hoặc thoa, thì phải có coi theo các lời dặn hay là coi theo nhãn. Nói tắt một đều là thuốc, của tiệm tôi đã lâu chẳng hư. ☞

NHỊ-THIÊN-ĐƯỜNG TIÊU-THỰC-HOÀN

Chuyên trị nhứt thiết các chứng bịnh thuộc về bao tử, ăn không tiêu, hoặc ăn đồ sanh lãnh rất nhiều, sanh ra bịnh no hơi tích tụ, bão-thủa, đau bụng, lâu ngày làm cho thân-thể gầy-mòn yếu-đuối, ăn uống không biết ngỏ. Thuốc nầy ấn cho khai-vị tiêu-đượm, trở nên tinh-thần khoẻ-khoắn, khỏi huyết điều hòa, thật là một phương thuốc chí-diệu có danh trong thiên-hạ.

CÁCH DÙNG :

Đàng với nước trà ;
Mỗi ngày uống 3 lần ;
Mỗi lần uống 2 hoàn ;
Uống trước bữa ăn 15 phút đồng hồ.

Giá mỗi hộp 20 hoàn lý..... 0 $ 50

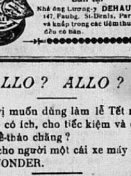

AI MÀ DÙNG THUỐC HƯƠNG của ông Lương-y DEHAUT mà XỔ thì chẳng cần chi phải CỮ ĂN

rồi an đường trong phòng.

Thuốc hườn nầy dễ uống lắm và đã mau xổ lại xổ rất êm thấm.

Bán tại Nhà ông Lương-y DEHAUT, 147, Faubg. St-Denis, Paris, và khắp trong các tỉnh nước Đại-pháp.

MUỐN CHO BAN ĐÊM MÀ :

SÁNG SỚA NHƯ BAN NGÀY

thì hãy mua một cây đèn

HIỆU : INTENS

là đèn hiệu mới tạo chế, đốt bằng DẦU LỬA, sáng 800 ngọn bạch-lạp.

Có bán tại tiệm :

TRẦN-QUANG-NGHIỆM

đường Espagne, số 200 (góc chợ mới)

SAIGON

店歸首領金源基興西

Lời rao

Nay tôi xin cho các Ông các Bà đặng rõ. Tại tiệm tôi ở bên Âu-châu mới gởi qua những hột thủy-xoàn nước trắng xanh, và cũng có các thứ đồ Nữ-trang bằng vàng kiểu mới đã thời lại có thêm hột-soàn lớn nhỏ cũng làm thiệt khéo khen.

Cho nên (Thời Thay) cũng có mới gởi qua thứ đồng-hồ hiệu tên là ROLEX, có kiểu trái quít cầm may mắn thì hiệt tốt và chắc có 15 hột chạy đi đứng. (15 Rubis) hiệu :

«CYMA et OMÉGA.»

Chi bằng nhọc hơn các tiệm khác như chư quí khách muốn xem đồ chi, xin tới tiệm tôi thì tôi sẽ hết lòng tiếp rước.

Tiệm thợ bạc

KYYUN

N. 178, Rue Catinat SAIGON.

ALLO ? ALLO ?

Quí vị muốn dặng làm lễ Tết một vật cho có ích, cho tiếc kiệm và cho có ý thể-thao chăng ?

Hãy cho người một cái xe máy đạp hiệu WONDER.

Vì cái cách lăn êm ái, cái hình dạn, sự nhẹ nhàn và sự dẹp đẽ của nó.

Xe hiệu WONDER là mẫu hậu của các thứ xe map đạp.

Nơi tiệm « VÉLO-SPORT », *50, Boulevard Charner SAIGON.*

OÁN-HỒNG-QUẦN *THỨ SÁU*

in rồi, từ bay còn tiếp

PHẢI HÚT THUỐC IMPÉRIALES

A. COURTINAT & Cie — SAIGON

PHARMACIE PRINCIPALE

CỦA ÔNG

L. SOLIRÈNE

nhứt hạng bào-chế sư

KẾ NGHIỆP CHO ÔNG G. RENOUX

ở ngang nhà hát tây. — SAIGON

Tiệm thuốc nầy được có tiếng là nhờ chuyên bán thuốc thượng hạng, nhờ có một ông thầy bào-chế nhứt hạng văn là sư-nhơn bác-vật xuất thân, đứng xem sóc việc bào chế thuốc một cách rất kỹ lưỡng, trúng theo toa của các quan thầy thuốc ra cho người ta; lại nhờ có người Tây và người Nam thầy thầy đến mua nầy.

Tiệm thuốc nầy cứ do theo ý người bạn hàng mà bán thuốc, hoặc tán theo toa của quan thầy thuốc mà bào-chế, chớ chẳng hề khi nào lầm sai, hay là lóc trong tiệm không có thứ thuốc người ta hỏi rồi không đem thứ thuốc khác mà đổi thế vào.

Tiệm thuốc chánh của ông L. SOLIRÈNE khuyên những bạn hàng:

Nên dùng thuốc của ông L. SOLIRÈNE là một người cho tiệm rất ngay thẳng... chiếu hiện đại sĩ;

Vì thuốc tinh tấn, mỗi lần thuốc bán tây gởi qua đều có thí nghiệm cho rõ tốt xấu, thiệt giả;

Vì có bạn hàng công cáo, nên bán mau bớt, không có thuốc cũ;

Vì có quan thầy bào-chế nhứt hạng xem xét kỹ lưỡng cách bào-chế thuốc cho y theo toa của quan thầy.

CHỦ ĐIỀN!
NÔNG GIA!
CÁC NHÀ CÓ XE HƠI!

Cần mướn gì của chư-tôn muốn làm bằng sắt, làm ra hay là bán hột những máy móc và đồ khí-cụ về nông-nghiệp; Làm sao muốn nhổ rồi cần mở-ra bằng thép, gan, đồng, đồng bạch.

Thì xin chư-tôn hãy đến:

FORGES ATELIERS ET CHANTIERS D'INDOCHINE

Tại Khánh-hội, Quai de la Marne

Dây thép nói 95 mà đặt.

Làm kỹ-càng lắm, có tay thợ chuyên-môn ở cả: xưởng kỹ-nghệ thảo bản Pháp-quốc kiểu liền công việc làm.

TIỆM BÁN VÀNG TÂY

HIỆU

CON RỒNG VÀNG

Ông GIUNTOLI *Chủ-nhơn ở tại đường Catinat*
mốn bài số 135 và 143, gần bên Pháp-Việt Khách-lầu

(Grand Hôtel de France)

Kính mời chư qui bà và chư qui ông đời gót ngọc đến tiệm bổn mà mua đồ Nữ-trang. Nội Saigon có một mình tiệm nầy bán đủ các món đồ Nữ-trang làm theo kiểu Annam cho bạn đồng-bang ta dùng. Chẳng thiếu chi là hoa-tai ca-rà, dây-chuyền, đồng-hồ, mãi-day bằng vàng, bằng bạc, tron hay là có nhận đủ thứ hột xoàn.

Cũng có bán đủ thứ kiểu nơi con mắt bằng ni-kèn, bằng vàng và bọc vàng, kiểu thiệt bằng thủy tinh, trong cả hoàn-cầu đều ưa dùng và các trong-y cũng đều ưa dùng.

Còn hột xoàn thì chẳng thiếu thứ chi: lớn có, nhỏ có, nước trắng thiệt tốt, hoặc chưa nhận, hoặc làm sẵn trong cà-rà, bông tai đủ kiểu.

Ông GIUNTOLI, chủ tiệm vàng hiệu CON RỒNG VÀNG, hồi trước có làm thợ bạc và thợ làm đồng-hồ, nên biết coi cai quản các người làm công.

Chư qui bà và chư qui ông có mướn làm hay là mướn sửa đồ Nữ-trang thì xin đem tới tiệm nầy, thiệt sẽ được vừa lòng chẳng sai.

Trong Lục-châu chư qui-bà và chư qui-ông có cần dùng đồ Nữ-trang thì xin hãy đến tại tiệm « CON RỒNG VÀNG » nầy vì tại tiệm nầy bán đồ thiệt tốt và giá rẻ hơn các tiệm khác.

NAY KÍNH.

Tự do diễn-đàn

(Tribune libre)

Ngôn càng liệt-qui

Đã lắm phen, Bổn-báo xi. luận ngôn rằng về mục Tự-do-diễn-đàn nầy, Bổn-báo riêng để cho liệt qui bình luận cho thỏa mãng ý muốn. Nhưng bởi, cũng đã lắm phen, Bổn-báo gặp nhiều có chỉ hằng thật rằng tên ký dưới bài gởi đến và đăng vào báo đó không phải là tên thiệt của người viết bài ấy; hoặc tên giả, hoặc mượn tên của người hàng xóm mà để dại vào. Ấy là một điều đáng cho là khiếp nhược, mà người chưa chịu ăn-năn chăng bỏ. Nên việc quê, mình đôm đương cầm viết chép ra để gương giáp ích, có sao lại sợ mà nặc danh? Hà chưa phải là khiếp nhược chăng?

Vì cái tật khiếp nhược ấy, gây rối, buộc Bổn-báo từ đây, những bài ở đâu gởi đến, tên ký không rõ, hoặc Bổn-báo không nhận biết, thì Bổn-báo không ăn hành. Lại còn những bài ăn hành trong mục nầy, thì Bổn-báo để trọn rõ phần người ký tên gánh chịu lấy những điều cang hệ gì xảy đến; Bổn-báo không cang-dự.

L. T. T. V

TRANH THƯƠNG ƯỚC GIẢI

Việc thương-mãi càng ngày càng thạnh, mà tỉnh Soctrang và Bacliên nhiều ông giàu lớn có giàu nhỏ có, ai cũng ruộng đất nhiều ta-điền đông, nhưng sao không thấy ai để ý lập một tiệm chi trong điền mình; trước là tranh thương với khách-trú, sau thủ lợi và giúp ích với đời, lại cũng để cho tá-điền mình mua chác.

Tôi dòm thấy có nhiều chủ điền để cho khách-trú lập tiệm buôn bán, còn chủ điền thì giùm bạc giùm tiền cho tá điền đem mua với khách; thiệt tiếc cho cơ hội! Xin mấy ông chớ tưởng rằng mình đã giàu có còn lo mua bán làm gì cho mệt nhọc, vì việc mua bán là nhỏ mọn, nếu lường như vậy, rồi để cho chúng thủ lợi rất nặng!!

Theo ngu ý, tôi riêng nghĩ và ước ao cho chi mỗi ông chủ điền lớn.

1er Lập tiệm bán rượu và bán đồ tạp-hóa, những món nào người trong điền thường dùng, có khi mình cũng dùng dặng, khỏi đi mua với ai.

2e Lập tiệm thuốc bắc và tán thuốc ve của tây. Đã biết tỉnh nào cũng có nhà thương nhà thuốc, nhưng mà ở xa, nếu việc đau ốm sơ sài không có rủi ro gặp rúc đi nhà thương thì xa xuôi, làm sao cũng dùng đỡ thuốc bắc hay là thuốc ve của tiệm mình có trữ đó, như may uống cho qua khỏi lúc đau chưa hề miệng, có phải mình lập tiệm thuốc có ích cho trong điền chăng?

3e Lập chành mua lúa, sắm ghe chài (khoản nầy dù sức cũng nên làm) để trước là mua lúa nhà sau mua lúa mấy chủ điền quen biết với mình và mua lúa ghe xuống chở đến bán; có phải tiền để dành mà có lợi lại tranh được một mối buôn bán với chệt không? Chớ có tiền dư cất để trong tủ làm chi cho kiếm ghiếm đến sét, không ích chi với đời và không người cảm mến.

Việc buôn bán mình là người giàu có không lẽ đem thân chịu cực nhọc dường bán mà sợ, hay là phải ở đó hoài mà coi giữ sự tiền bạc ra vô mà lo; mình cũng có người tâm phúc hoặc con rể, dâu không tin là bạc ngàn chớ còn từ bạc trăm trở lại cũng không nỗi gì; buồi nầy dân dâu cũng có xe có tàu, như nhà mình ở gần thì buộc tái-phú mỗi buổi chiều phải tính cộng sổ, đem bạc cho mình cất và nhựt ký, dặng mãng năm tính cho biết lỗ lời, còn như nhà ở xa điền xa tiệm thì giao trong tuần lễ phải sai người đem bạc về đồng cho mình.

Thử nghĩ, như người Langsa lập hãng tàu, người Chinois lập nhà máy tiệm lúa một gốc sanh năm mươi chỗi, nào thấy ông chủ hãng ở hoài mỗi chỗ mà giữ tiền bạc bao giờ, bất quá họ cũng mướn người commissaire, tái-phú, người giữ bạc xét việc, rồi mỗi nơi cũng gởi bạc về một chỗ; có phải là họ có gan rượt và có chí lớn, nên người Langsa và người Khách có nhiều ông giàu to, và xét lại họ lập hùng lập hãng cũng có giúp ích cho người nước họ có phương thế làm ăn, không thân sơ thất sở như người Annam ta vậy; bởi Annam ta phần nhiều người không có sở làm ăn, nên đi du lí du thực du côn móc túi, có người lại sanh nghề ăn trộm ăn cướp đối thế giựt-đồ ăn-lường nói dóc.

Vậy xin khuyên những ông nào có lòng ái quốc ái chủng đồng chí lập tiệm như các điền ước trước đây; trước là tranh thương sau thủ lợi, và cũng được giúp ích cho người Annam có thêm chỗ vô ở làm công phải là có ích với đời chăng?

Mình lập tiệm ra buôn bán lỗ cũng không lẽ lỗ hết tới vốn; như năm dâu người mình chưa thông hiểu phải mượn một hai người chệt làm tài-phú làm công, hay là người nào thạo việc buôn bán, và bảo chệ thuốc bắc dặng lập người mình cho quen thuộc, thế nào Annam cũng ít người thạo việc buôn bán và bảo chế thuốc bắc, phải học trong một hai năm nghề dạy nghề, chừng người mình thuộc rồi cần gì phải mướn Chinois nữa; bấy lâu nay người Chinois muốn Annam làm công, nay Annam mướn người Chinois lại một lần thử coi.

Còn việc mua bán mướn thầy tới liền không dặng, chẳng phải như có bạc bỏ ật tiền đó chèn đó rồi ra thì thấy ăn thua. Mấy ông cũng dư biết nếu sự buôn bán không lời, thì bao giờ chệt bên Tàu qua dạy làm chi, và họ lập cùn lập hàng làm gì.

Mỗi ông giàu có mà làm được rộng rải dường nghĩ sự rằng không có người tin cậy và sự chúng sang đoạt thì mình buộc tái-phú bán mỗi ngày chi-cụ gì số đem bạc giao cho mình, như khoản tôi kể trước vậy.

Còn mua hàng hóa thì năm dầu mình chịu khó đi Saigon, Cholon trước chơi sau mua đó, một năm mua đó hai lần thì đủ, có ghe chài còn tới nữa, chớ lúa bán rồi mua đồ về; còn như mua thuốc tây thì giao coi nặng mua theo cách Contre remboursement, đồ đến thì trả tiền, chẳng cần chi sai người đem bạc đi mua mà sợ sang đoạt, vì như người trong tiệm gian dảo thì mình tỷ như giao chừng gạo cho chừng nọ; tên nào tử tế thì được ăn ở lâu, tiền lương được thêm, nhược bằng nó có lòng tham ăn cắp một bụm mình không biết, chớ nó xúc bot một tô một chén làm sao mình không hay không biết, thì nó phải bị cách nầy cách nọ; dầu buôn bán có lời 10$00 mà nó ăn cắp 1$00 cũng không nói gì, ấy là chỗ nghi sợ, cho những dưa tiêu tàn không biết xét, hay làm điều xấu như vậy, chớ người biết đều ít có.

Nếu ông nào rộng nghĩ được như vậy thì mới lập tiệm buôn bán dặng, trước là tranh thương cùng dị chủng, sau giúp cho người thất thời lỡ vận có phương thế vô ở làm ăn.

Mong thay, văn minh, thử nghĩ.

TRỊNH-HẢI-SUNG

Hoà-tú Soctrang

TIỆM NÀO ĐẨU? 同

KÍA TIỆM ÉPICERIE MÉTROPOLITAINE

HIỆU: TRẦN-DANG *ở đường d'Espagne số nhà 148,*

ngang chợ mới SAIGON

Thì có bán đồ hộp, các thứ rượu tây thượng hạng và đầu thơm nhứt hạng v.v. giá rẻ hơn hết, chẳng có tiệm nào bằng. Chủ tiệm biết chiều-hiệu đãi-sĩ, buôn bán chơn chất đáng chủ qui ông, qui bà tin cậy.

Chư qui ông Lục-châu muốn cần dùng món chi cứ viết thơ ngay cho tiệm thì tiệm sẽ gởi Contre-remboursement cho các ông lập tức chẳng hề để trễ.

Chú-nhân cẩn-khải.

LÀM VÀ BÁN ĐỒ THÊU

Làm những đồ: Quang, hôn, tang tế; đồ thờ trong đình: Tàng, điểm, tiền-bản và làm đồ theo trong bạn-hát: Giáp, mẫng, tàng, cờ, màng vân vân. Những món đồ tôi làm đây, hoặc sĩ hoặc kiểu tiền, đồ mâu, dầu phơi, dầu giữ cũng không phải mắc. Đồ tôi bán thiệt giá, không nói lèo, không nói xuống, dặng tiện cho qui khách khỏi thiệt công trả.

Ở Cho-lớn cũng có tiệm Hiệp-Tân số 82, đường Canton song tôi muốn cho tiện đường cho qui khách, nên lập thêm một tiệm nữa ở đường Espagne số 176 Saigon, bên tay trái thì Cầu-long-Giang khách-sạng, bên tay mặt thì Lục-tỉnh khách-sạng, hiệu tiệm tôi là Quảng-phú-Hòa kính dồn.

LÊ ĐÌNH CHIẾN

Có nhiều vị đi coi lễ, sẽ thấy hình mình ở trong *Photo-Nadal* 120 đường Catinat: Hình chụp: Hỏi gần mẽ-day, hỏi điền-binh, hỏi các cựu chiến sĩ kéo nhau đi, hỏi cỏ xe-bông. Giá mỗi cái 0$20.

Cartes postales có nhiều thứ tốt khéo, ai muốn lựa thứ nào cũng có.

Ở nhiều lắm cartes Noel, đàn năm, ngày Sanh-nhựt xinh đẹp (kiểu mới bay ở Paris).

NADAL *129, đường Catinat*

PHÒNG QUAN THẦY NHỔ RĂNG
VÀ THỢ RĂNG
VICTOR B. DEJEAN
5, Rue d'Ancuelé, Saigon

Ai muốn nhổ răng và trồng răng cho êm ái không đau đớn nhứt nhổi thì xin đến liệm qua lương-y VICTOR B. DEJEAN, có bằng cấp tấn-sĩ về khoa nhổ răng trường thượng đẳng Paris-kế và thầy nhổ răng ở trường thượng đẳng y-khoa ở Paris. Phòng nhổ răng ở đường Blancsubé môn bài 5 Saigon.

Lê-văn-Bền

ĐÓNG GIÀY VÀ BÁN NÓN

HIỆU: « PHÚ - TOÀN »

17-19, rue Amiral Courbet

SAIGON

GALERIE DES ARTS DU TONKIN

畫舖

PHÙNG-VĂN-XUÂN

13, rue Paul Blanchy, 13

SAIGON

Kính trình chư qui ông qui bà đặng rõ tiệm tôi có bán đồ đồng, đồ chạm, đồ thêu, đồ sơn, nón exquex bằng liège, bàn ghế lé salon nghỉ chơi của và chạm làm theo kiểu-kim thời rất là tinh xảo. Xin mời qui ông qui bà đạo chơi ghé tiệm tôi nhìn mua hoặc đặt, thì tiệm tôi sẵn để có đồ kiểu và bền lòng tiếp rước.

Chủ nhân: PHÙNG-VĂN-XUÂN.

Cẩn bạch

XE MÁY ĐẠP CỦA HÃNG *L. CAFFORT*

hiệu « ALCYON »

HẠNG ĂN HẠNG NHỨT

Hôm bữa khai trương Trường đua xe máy đạp tại Saigon, bên phía mấy người Langsa đua lãnh phần thưởng của quan Toàn-quyền ban thì *M. Le STUMPF* ngồi xe máy đạp hiệu ALCYON ăn hạng nhứt.

Còn bên phía mấy người Annam đua lãnh phần thưởng khai trương thì *M. Ng-Tr-ba-THINH* hạng nhứt, *M. Trần-văn-CHẤN* hạng nhì, hai vị ấy cũng ngồi xe máy đạp hiệu ALCYON

L. CAFFORT.

N° 32, 34, 36, Rue Catinat. — SAIGON

HÃY ĐẾN XEM NHÀ CHỤP HÌNH

PHOTO STUDIO

ở gần bên nhà hàng Continental

136-138 đường Catinat 136-138 SAIGON

Có nhiều thứ máy chụp hình mới đến như là: Goerz, Ihagée, Francheville và ống đèm thiên-lý à prismes Goerz.

Hãng trử tại Đông-Pháp: Sté-éospides Gaumont, S'éréo-panoramiques Monob oc, Vérascopes Richard, Jumelles extra pistes Bellieni 9X12 v.v.

Vest pocket Kodak ống dòm

" achromatique... 18 $ 90
" rectiligne..... 23 90
" anastigmat 7/7.. 35 50

Khuôn hình nhiều kiểu tối lạ,
Hình sơn-thủy vẽ bằng dầu.
Kiểu đề vẽ bằng dầu.

HÀNG BẮC NÊN MUA

Xin kính trình các qui khách biết, tiệm tôi có để các thứ hàng tơ lụa bắc gởi đi bán các nơi, như là Lãnh-Bưởi 2 áo, 2 quần, Lương, xuyến, the, bàng, quế, và khăn lượt bông, tron, hoa, đen, trắng và nhuộm đủ các màu thuốc tây, thuốc tàu, hàng phiên thiệt trắng rồi nhuộm nên mền tay và tươi bền màu dùng đến rách cũng không trề. Có bán, vải mùng rộng khổ 0m72 đủ thứ dây An-nam đủ các thứ áo, dép Nhựt-bổn, guốc quai nhung, quai da, trơn, vẽ và sơn các mẫu. Lại có bán đủ các thứ đồ sơn An, nám vẽ chế theo tối Nhựt-bổn bóng láng coi đủ xinh mà bền chặc lắm, như là khay, hộp quẹt đủ các kiểu vuông, tròn, bỏ đục ngựt gốc và chữ nhựt. Khung ảnh, bàn, phấn, tranh sơn thủy vẽ vào gương. Còn mốc so, ghế Thonet, fauteuil, bàn tròn làm bằng may song nhe nhẹn và chắc chắn lắm, mà bán giá hạ hơn các nơi.

Nếu các ngài có lòng yêu điền Đông-bào mà mua giúp hàng gì xin gởi thơ cho, thơ tôi được cám ơn mà gởi Echantillon và khai giá trả lời ngay.

Kính trình các ngài rõ
HOÀNG-NGỌC-OANH
18, rue des Caisses Hanoi (Tonkin)

« MỘT CÁI TIN LÀNH

Bổn tiệm mới tiếp được vỏ xe hơi mới PNEUS A TRINGLES,

« BERGOUGNAN CABLÉ »

Xin bán cho chư-tôn giá rẻ hơn các nhà khác.

XIN ĐẾN XEM TẠI TIỆM

L. DESMARQUOY & Cie

ở đường Pellerin môn bài số 61

SAIGON

MUỐN CHO CHƯ-TÔN MỖI NGƯỜI ĐƯỢC HƯỞNG CÁI LỢI ÍCH, CHÚNG TÔI XIN HÓA CHO HUÊ-HỒNG CHO NHỮNG BẠN HÀNG MỚI.

TẠI HÃNG CŨNG CÓ BÁN VỎ XE KÉO và XE MÁY ĐẠP ĐỒ MỚI ĐẾN CŨNG HẠ GIÁ

NHÀ GIẤY VÀ KHO LỚN CỦA HÃNG L. DESMARQUOY & Cie ĐẾN NGÀY 15 OCTOBRE TỚI BÀY SẼ DỌN TẠI SỐ 61 *ĐƯỜNG PELLERIN* (gần rạp Casino)

ĐẦU NĂM TÂY ĐÃ HẦU KỀ
VÀ TẾT CỦA TA CŨNG GẦN ĐẾN

TIỆM BÁN HÀNG BẮC

BÁN SỈ và BÁN LẺ

ĐỨC-THỊNH

CHAUVIN CHỦ NHƠN

N° 81 Rue Catinat, — SAIGON

Kính

Trình các ông, các bà ở lục châu đặng rõ: tại tiệm tôi có bán đủ đồ Bắc như là:

1° Tủ thờ, Bàn, ghế, tủ salon đủ bộ cẩu là đồ chạm và đồ bắc đồ kiểu kim thời.

2° Le lre, le trái đào, chưng đèn, chậu bông bằng thau, đồng đỏ và đồng đen, làm đủ kiểu.

3° Hàng bắc như là. Tế bắc đủ thứ bông và đồ mão, lãnh đen thiệt tốt và đồ mão, xuyến, the, xa-bột, đồ thêu và rua, mũ giới thêu, khăn nhiễu, chiếu trải phòng khách rộng hẹp tây theo ý, chiếc đưa tủ một phế thiệt tốt đẹp ngộ, vuông tròn (ovales) đủ kiểu. Tại tiệm tôi bán đồ thiệt tốt và nhơn giá hạ các nơi khi nào các ông các bà có đến Saigon xin ghé lại tiệm tôi xem chơi thì biết. Tôi rất cảm ơn.

Nay kính

CHAUVIN

Rượu mạnh hiệu DEJEAN đã thơm mà lại ngọt làm cho những tay thạo rượu đều thảy khen ngợi

Chỉ một mình hãng Denis frères *có thứ mà thôi*

PHARMACIE PRINCIPALE

Tiệm thuốc Tây nầy dọn dẹp theo cách Văn-minh và lớn hơn hết trong Đông-Pháp nầy, lập ra từ năm 1856

Hồi trước của ông HOLBÉ và RENOUX nay ông SOLIRÈNE thứ hạng bào-chế sư kế nghiệp

Ở Saigon, ngang nhà hát tây. Bán đủ thứ thuốc tây, tốt thượng hạng và giá lại rẻ. Lục-châu chư quân-tử có cần dùng thuốc tây xin hãy viết thơ cho tiệm thuốc nầy mà mua, thì sẽ được vừa lòng.

Cuốn DƯỢC-TÁNH LƯỢC BIỆN ấn miễn bổn rồi, ai muốn xin, thì viết thơ cho ông L. SOLIRÈNE, ngài sẽ gởi cho không

LỜI RAO

Tôi là Thái-xuân-Lai, hội-đồng tổng Bình lễ, ở tại làng Hạnh-thông, Trà-luộc(Cầnthơ) rao cho thiên hạ hay rằng từ rày sắp tới tôi không biết tới sự nằn chi của con tôi là Thái-xuân-Ky kêu là XÃ Bổn.

Trước khi tôi có mua vườn đất cho nó đứng bộ, nay tôi đã thưa với tòa rồi lại hết rồi.

THAI-XUÂN-LAI

MOTOCYCLISTES — CYCLISTES

ĐẶNG-CÔNG-HÂN và Công Tỳ
nhà số 244, đường Lefèbvre, SAIGON

BÁN BÌ và BÁN LẺ

Các đồ phụ tùng xe máy đạp và xe máy dầu
Vỏ và ruột xe máy hiệu WOLBER.
Vỏ và ruột xe máy dầu hiệu DUNLOP (bánh 600 và 650 à talon).
Đèn khí đá cho xe máy dầu (có dynamo và bình nước mạnh).
Bình nhất khí đá để cho xe máy dầu (bouteilles Magondeaux).

Có bán xe máy dầu mới và cũ hiệu :
B. S. A. 4 1/2 H. P., 3 vitesses avec débrayage et mise en marche.
New-Hudson modèle de luxe 1922, 2 1/4 H. P., 2 vitesses avec débrayage et mise en marche.
New-Hudson 2 1/4 H. P., 2 vitesses, sans mise en marche.
Royal-Enfield 2 1/4 H. P., 2 vitesses avec débrayage et mise en marche.
Alcyon 2 1/2 H. P., 2 vitesses, débrayage et mise en marche.
Gratiens 3 1/2 H. P., 2 vitesses, avec débrayage et mise en marche.

Sửa các thứ xe máy dầu
Sơn xe máy đủ màu.

HÃNG CAO-SU TẠI CẦU KHO

LỜI RAO

Cho mấy chủ có xe kéo cho mướn

Nên dùng thứ Cac-su pneus C.C.M cho xe mình.

Vỏ (enveloppes) hạng nhứt, một cặp 9 đồng ; Ruột (chambres à air 2$60 một cặp.

Tại Hãng nấu Cao-su, ở đường Dohasmont Saigon.

DƯƠNG-ĐIỀN

MARCHAND DE MEUBLES
169-171 Rue Catinat
SAIGON

XIN CÁC PHỚ-ÔNG CHỦ-Ý !

Làm người ở đời lấy chi làm sự nghiệp ? Như muốn có sự nghiệp, trước hết phải săm-sửa thân-thể cho tươi nhuận. Đối với, sẵn sửa hàng các chuộng tối có đủ ch chơ qui-vị mua dùng, trước sau chơi cho toại chí, mà có đành làm đồ kỷ-niệm cho chốn cho sau nhờng là.

Giường tây bằng sắt, bằng thau và đồng đỏ, ghế ngồi mặt máy hiệu « Thonet » thiệt, đủ thứ kiểu. Nệm, màng gối, là-phê sắn sau, kiểu soi (stores) tủ đựng bàn, mặt cây và mặt đá chim-chạch, lớn nhỏ ; còn những bàn phế theo kiểu kiểm thời (salon) toàn là cây danh mộc cả.

Tiệm tôi bán giá rẻ hơn các nơi, vì tôi có người thay mà lựa hàng bên các xứ (Thaï-lây) cho tôi.

Xin qui-ông, qui-bà thừa dịp rảnh đến tiệm xem qua thì ắt vui à oai ! Tiệm tôi lập ra đ Nam kỳ có hơn mấy chục năm rồi, ai ai cũng đều tin cậy.

Cần qui-ông, qui-bà muốn đặt đồ-đạc theo ý mình thì chúng tôi xin sẵ làm v theo kiểu, vì bổn-hiệu có xưởng trại lớn.

Xin chư qui-vị ghi lòng, tới xem mư m'nhớn đủ rõ.

DƯƠNG-ĐIỀN.

LỜI RAO

Tôi đứng tên dưới nầy là Phan-thị-Thơ dân-bà góa của Trương-lợi-Trinh (kêu là Chín-Éo) ở tại Thốt-nốt làng Thạnh-hòa Trung-nhứt, tổng Định-mỹ, tỉnh Long-xuyên

Nguyên vợ chồng tôi có điền thổ và gia sản của tên chồng tôi và tôi đứng bổ Nhưng ma có 4 đứa con 1° Trương-thị-Liêng (Kim-Liêng) 2° Trương-Quang (kêu Tai-Quang) 3° Trương-Thành (kêu Tai-Sáo) 4° Trương-Thoại (kêu Tai-Xến) chúng nó không giữ bổn phận, lo chơi bời phá hư sự nghiệp Vậy tôi làm lời rao hầy cho ai hãy rõ : Nếu trong bốn tên con tôi đây có thiếu nợ của ai thì nó liệu trả lấy. Vì quyền thổ hộ tài sản còn về phần tôi cai quản. Nếu sau ai cho nó vay nượa bạc tiền, thì chẳng được kêu nài tới tôi.

Thốt-nốt Phan-thị-Thơ vợ của Trương-lợi-Trinh.

Điềm chiêm bao có ứng nghiệm

Tiếp theo

Sáng mai, Trương thị mách cùng người nhà đều biết, nhưng ai cũng nói việc chiêm bao là việc huyễn, rồi bỏ qua mà không bàn bạc làm chi ; cách hai hôm sau, chính ngày rằm tháng năm vừa rồi. Trương-thị nhơn đi thăm nhà bà con bên kia phà, có mang theo mấy lọ thuốc-bắc và một chuồi tiêu ; khi đó thời trời vần vện lắng, mây lìn gió lạnh, cảnh chiều mát mẻ có chiếc ghe nan người làm cả về mới vừa đỗ bến, khách bộ-hành đứng trên bải cát bốn năm người mượn ghe đưa ngang ; ông chủ ghe lấy chèo mới bơi ra mấy mái, cách bờ chừng một sải dài, bỗng có ngọn gió nổi lên, Trương-thị bảy giờ sực tỉnh nhớ điềm chiêm bao hôm trước gồm ghê mà sợ hải không xiết, vội vàng bảo người chủ ghe bơi vào bờ, nhứt định không đi nữa ; người chủ ghe cũng chịu ý khách, cố ra sức chống vào nhưng không sao trở vào được nữa, ghe cứ bề theo luồng gió vụt-vụt ầm-ầm lượn ra ngoài khơi, càng gió, sóng lại càng to, mưa nước tuông đầy ghe, gần ngập, xem đã nguy hiểm lắm, người trong ghe là ba người dân-ông cùng hai người đàn-bà, Trương-thị và một người con gái trạc 18, 19 tuổi ; ba người dân ông đều cởi hết áo quần toan nhẩy xuống nước, người con gái nầu lấy một người mà cầu cứu hết sức, may sao người lái ghe cấp tay mà lội được ; chỉ còn lại một mình Trương-thị đứng bơ vơ không nương cậy vào đâu, kêu cầu mãi mà họ vẫn tỉ nhiên, sau nàng vẫn dương mắt trông theo mọi người đang lội trong lằn sóng, mà đành chịu ; chiếc ghe thời cũng nhâu lên lộn xuống, chao chong không yên ; chốc lại nghe ào-ào tuôn nước như vòi rồng phun, chốc lại lối làm như nước mực đỏ, hơi lạnh thấm khắp hòa mình, trong lòng mười phần đã không nghĩ sự sống một phần nào ; chạnh nhớ lại bình sinh đã độc một lòng tín ngưỡng đạo phật, dầu sống cũng cầu siêu sinh về cõi phật, bèn cả tiếng kêu lên : « Nam-mô đại-tự đại-bi linh cảm quan thế-âm bồ-tác » Trương-thị niệm luôn không dứt tiếng ; vân-vân lại nghe tiếng người đáp lại rằng : « Cứ yên tâm mà níu chặt lấy lái ghe tất có người ra cứu bây giờ ». Tiếng rất nhỏ mà hơi run-run ; Trương-thị định thần mà nhìn theo ; thời ra tiếng người con gái hồi nãy, mà bợm kia dương cặp cánh tay bơi vào trong bờ, nhưng sóng gió to quá, sức người không thắng lại với sức nước, cho nên từ khi nãy đến giờ mà bọn ấy vẫn còn quanh-quẩn khoảng giữa vời, chưa bơi động bao xa, hồi bảy giờ mặt trời lặng đã lâu, cảnh sắt hoàng-hôn giữa đám sa mù bề khơi, lại càng dễ khiếp lắm ; một lớp sóng qua, một lớp sóng phủ lại, qua qua lại lại mãi ; vụt hầm ngay một trận gió rất to, lần mưa đánh lật chiếc ghe phải úp, khi chiếc ghe đã úp sấp lại thời Trương-thị tủy theo phải đâm ; nhưng hai tay vẫn níu chặt lái ghe hồn phách mất hết, dần dần lại lĩnh nghe xa xa có tiếng, nói với nhau rằng : « Thế ra trận gió dung cứu chúng ta, may dặng vào bải rồi, trời ôi, mừng rỡ quá ! » Tiếng nói dần còn to, sau nghe lần lần nhỏ, đều khi không nghe rõ nữa, thời Trương-thị hết cả hi-vọng ngửa mặt lên trời, thấy đóm-đóm sáng như đế tỏ mặt các ngôi sao, thấm sâu khôn xiết kể ; cơn gió liền lần đã im lại, thời nghe tiếng người đã huyên-náo từ xa mà gần. Một người tiếng non nẻo nói cao lên rằng : « Người ta cũng chung hoạn nạn một buổi với mình, nỡ sao khoanh tay ngồi mát mà không cứu, nghĩ sao cho đành ; không những đối với pháp-luật đã có tội-lỗi, mà đối với lương tâm cũng không khỏi mang điều hổ thẹn ; các ông mau mau cứu người ta với. » Một người nói : « Phải rọi thêm người làng ra mới xong, bấy giờ ba chúng ta yếu sức không thể xuống nước đặng. » Tiếng người non nẻo lại qui-tòi lên rằng : « Chậm trễ như thế, thế là vớt dặng cái xác người mà thôi, phòng còn ích gì ; nếu các người không bằng lòng xuống cứu người khốn nạn kia, thời tôi dây cũng không cần sự sống sót nầy nữa, thà cùng nhau chết đặng cho rồi, chớ tôi dây không cần sự sống nhục-nhã gì mà nói. » Người chủ ghe cũng chịu ý khách, cố ra sức chống vào nhưng không sao trở vào được nữa, ghe cứ bề theo luồng gió vụt-vụt ầm-ầm lượn ra ngoài khơi, càng gió, sóng lại càng to, mưa nước tuông đầy ghe, gần ngập, xem đã nguy hiểm lắm, người trong ghe là ba người dân-ông cùng hai người đàn-bà, Trương-thị và một người con gái trạc 18, 19 tuổi ; ba người dân ông đều cởi hết áo quần toan nhẩy xuống nước, người con gái nầu lấy một người mà cầu cứu hết sức, may sao người lái ghe cấp tay mà lội được ; chỉ còn lại một mình Trương-thị đứng bơ vơ không nương cậy vào đâu, kêu cầu mãi mà họ vẫn tỉ nhiên, sau nàng vẫn dương mắt trông theo mọi người đang lội trong lằn sóng, mà đành chịu ; chiếc ghe thời cũng nhâu lên lộn xuống, chao chong không yên ; chốc lại nghe ào-ào tuôn nước như vòi rồng phun, chốc lại lối làm như nước mực đỏ, hơi lạnh thấm khắp hòa mình, trong lòng mười phần đã không nghĩ sự sống một phần nào ; chạnh nhớ lại bình sinh đã độc một lòng tín ngưỡng đạo phật, dầu sống cũng cầu siêu sinh về cõi phật, bèn cả tiếng kêu lên : « Nam-mô đại-tự đại-bi linh cảm quan thế-âm bồ-tác » Trương-thị niệm luôn không dứt tiếng ; vân-vân lại nghe tiếng người đáp lại rằng : « Cứ yên tâm mà níu chặt lấy lái ghe tất có người ra cứu bây giờ ». Tiếng rất nhỏ mà hơi run-run ; Trương-thị định thần mà nhìn theo ; thời ra tiếng người con gái hồi nãy, mà bợm kia dương cặp cánh tay bơi vào trong bờ, nhưng sóng gió to quá, sức người không thắng lại với sức nước, cho nên từ khi nãy đến giờ mà bọn ấy vẫn còn quanh-quẩn khoảng giữa vời, chưa bơi động bao xa, hồi bảy giờ mặt trời lặng đã lâu, cảnh sắt hoàng-hôn giữa đám sa mù bề khơi, lại càng dễ khiếp lắm ; một lớp sóng qua, một lớp sóng phủ lại, qua qua lại lại mãi ; vụt hầm ngay một trận gió rất to, lần mưa đánh lật chiếc ghe phải úp, khi chiếc ghe đã úp sấp lại thời Trương-thị tủy theo phải đâm ; nhưng hai tay vẫn níu chặt lái ghe hồn phách mất hết, dần dần lại lĩnh nghe xa xa có tiếng, nói với nhau rằng : « Thế ra trận gió dung

(Còn nữa)

Pommade Cadum

THUỐC DÁN CADUM
TRỊ LÁT ƯỚT

Những người sắc xiêu-xiêu giống lát ngứa mắm phải quâu gãi năm nầy qua năm kia đề dùng đến thuốc dán ca-dum thì thấy êm ái ngỡ yên. Nếu qui vị bị lát hay là thứ chi nơi da thì hãy mua một thuốc dán Cadum nó chận ngừng hết ngứa dường nhầy mất, nó làm cho được êm ái và trừ tuyệt chỗ đa nóng nầy sẵn đó cùng là trầy lở. Thuốc dán Cadum lại cũng hay về cách trị mục nầy mụn nọ, trị lát vơi, ghẻ chốc, da nổi vầy, sần đỏ, u nhọt, trầy xước, dán nơi con trẻ, ban giác da tôi, gáo hùng vì thế.

NHÀ BUÔN BÁN TIN CẬY
của M. **A. B. M. B. DÉEN**
Ở đường Boulevard Charner mấn bắt 66

BÁN SỈ và BÁN LẺ

Những thầy xoàn và ngọc ngà tốt, giá rẻ, và cũng có làm đồ sẵn trong beo kiểu cách Langsa rất khéo.

MUỐN GIỮ MÀU SẮC CHO XINH

Da ta thường bông bụi, bụi ấy lớn càng mau hại hiền hết lỗ lông lại, bỏ dơ dáy ấy, phải làm sao cho ta ra khỏi đặng cho lỗ lông thở hơi thong thả. Muốn giữ cho ta cho lịch sự trước thì phải tránh chớ cho lỗ lông bị bít. Bọt nhiều và nội của thứ xà-bông Ca-dum thiệt tốt lỗ lông. Thiệt bọt hiệu công đủ dơ dáy ra hết và làm cho da mịn lại mau mát và trong trẻo. Có bán mua mới, 1 quan.

KHO TRỮ TẠI MAGASIN UNIVERSEL

187, Rue Catinat, 193
SAIGON

Xi-gà MINERVA

(MA-NÍ)

Thứ MINISTRE	hộp 25 điếu	1$50	
« PERFECTOS	« 25	«	2 30
« MINERVAS	« 25	«	2 30
« ROGUETS	« 25	«	2 30
« 1/2 ROGUES	« 50	«	4 75
« Bàn TUBOS	« 50	«	5 50
id.	« 100	«	10 00
« LONDRES	« 100	«	7 50

Trên mỗi hộp phải nhớ tên xứ Ma-ní.

Có trữ bán nón hiệu « COQ GAULOIS ».

Có trữ bán Savon DY-FOAM để cho mình nhuộm với tự lấy mình.

Có trữ bán đồng hồ Reine des montres.

Có trữ bán vải lồ ong để may mùng hiệu « E. R. »

Có trữ bán đồ sát miệng hiệu « BOTOT » v. v.

DIRECTEMENT DE LA FABRIQUE
Exigez sur le Cadran
LES MOTS
LA REINE DES MONTRES

Manufacture Principale d'Horlogerie
PETOLAT Frères & ANGUENOT
à BESANÇON (Doubs)
(Maison à BESANÇON, MONTFAUCON, VILLERS-LE-LAC)

Mua mỗi cái đồng hồ trái hiệu « REINE DES MONTRES » xin phải nhớ đòi một tờ bảo lãnh.

Giá : 8 $ một cái.

MAGASIN UNIVERSEL.

VIN TONIQUE

ET

BI-NUTRITIF

DU DOCTEUR RIP

Vệ-sanh TƯỚU của Lương-y RIP chế

Thứ thuốc rượu nầy là một vị đại bổ gân cốt càng là trán kiện tinh thần, bất kỳ là bao nhiêu tuổi đều uống đặng cả. Những kẻ tuổi cao khí lực suy giảm, với thấy ngày xuân đã thôn mồn hễ uống rượu nầy vô, thì ắt đặng cử lão thành đồng, mặt mày tươi tốt, coi trẻ, lại mặng hơn xưa.

Còn con nít biệt nhược, đơm bà mắt máu, có huyết bạch, có chứa, những kẻ hao tổn tinh thần hễ uống rượu nầy vào thì mạnh mẽ lần lượt, da thịt đỏ săn, tinh thần trán kiện.

Giá mỗi ve là ba đồng bạc.

Có trữ bán tại tiệm thuốc Tây *ở đường Marit số 190, Cholon.*

Dépôt PHARMACIE FRANCO-CHINOISE 190, rue de Marins CHOLON.

SIÊNG

Muốn nhọ bớt và mành tuyệt thì nên dùng thứ thuốc điếu Espie

Hay là bột hiệu Espie

2$ 50 một hộp

Trong nhà bào-chế và lại tại 26 LAZARE 20 PARIS *đều có bán*

Ưa nhờ coi kỹ tên J. ESPIE ở trên mỗi điếu thuốc

LA PLUS VASTE ET LA MIEUX ORGANISÉE DE L'INDOCHINE

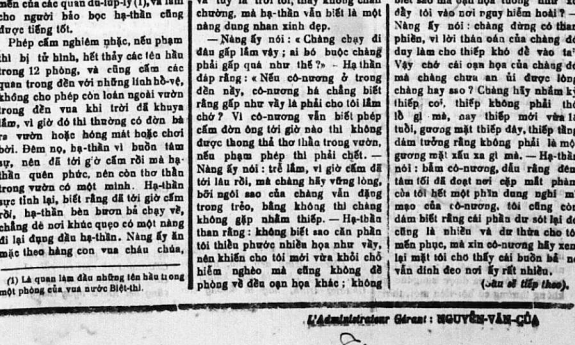

MAISON DE PREMIER ORDRE

CHUYỆN ARẠP

CHUYỆN MỘT NGÀN LẺ MỘT NGÀY

(Tiếp theo)

Hạ-thần bèn theo bọn lái buôn đó, phụ giúp công việc mà ăn nhờ hột cơm thừa. Hạ-thần đi tới thành Siêm-rát, rồi hạ-thần ở lại đó. Vua cai trị thành nầy hiệu là Sá-ta-mách.

Ngày bọ hạ-thần ở tại đây đến thờ trở về lữ quán là chỗ hạ-thần ở trọ, hạ-thần thấy một vị quan của vua nước Biệt-thi. Ông quan ấy ăn mặc rất sang trọng và dung nghi phi phàm. Ông chàm chỉ ngó hạ-thần rồi đến gần hạ-thần mà nói : « Người tuổi trẻ kia ôi, người ở đâu mà tới đây vậy ? Ta xem người là người xứ lạ và ta tưởng rằng người không có thời vận hanh thông. » Hạ-thần đáp rằng hạ-thần là người thành Bắc-đát, và lời của ông quan ấy liệu cho hạ-thần thật trúng lắm ; hạ-thần bèn thuật hết việc hạ-thần cho ông quan ấy nghe. Ông lòng tai nghe kỹ lời tự thuật của hạ-thần và việc oan nan của hạ-thần làm cho lòng cảm động lòng nhơn đức của ông. — Ông quan ấy hỏi : « Năm nay người được mấy tuổi ? » Hạ-thần bẩm rằng hạ-thần 19 tuổi. — Ông bèn biểu hạ-thần đi theo ông, ông đi trước hạ-thần theo sau, về tới đinh của, rồi hạ-thần cũng theo ông mà vào đến. Ông đặc hạ-thần vào một căng phòng chưng đọn xinh tốt lắm rồi ông nói với hạ-thần rằng : « Mi tên gì ? » Hạ-thần bẩm hạ-thần tên Hậc-sanh. Ông còn hỏi hạ-thần nhiều câu nữa, và ông lấy làm bằng lòng về lời đáp của hạ-thần, nên ông nói rằng : « Ta động lòng về cái bề khốn khổ của mi, nên muốn nuôi mi làm dưỡng tử. Ta nói cho mi biết rằng ta là quan Ca-pi-a-ga (1) của vua nước Biệt-thi, hiện giờ có cần dùng một tên hầu trong Ca-xô-đê (2) nên ta đem mi vào cho mi làm việc đó ; mi còn trẻ, lại mặt mày sáng sủa, làm việc đó được lắm. Sánh lại thì hiện giờ không có tên nào dung nghi mĩ mạo hơn mi cho được. »

Hạ-thần cảm tạ lòng đại độ của ông quan Ca-pi-a-ga. Ông bảo bọn hạ-thần rồi đem hạ-thần vào đến vua, cho hạ-thần ăn mặc theo bọn hầu hạ. Có ngươi dạy hạ-thần theo lễ phép của người hầu phải biết, nên không bao lâu hạ-thần được lòng thương mến của các quan đu-lớp-lý (1), và làm cho người bảo bọc hạ-thần cũng được lòng tốt.

Phép cấm nghiêm nhặt, nếu phạm thì bị tử hình, hết thảy các tên hầu trong 12 phòng, và cũng cấm các quan trong đền vũ không lình hồ-vệ, không cho phép còn loán ngoài vườn trong đền vua khi trời đã khuya lắm, vì giờ đó thì thường có đờn bà ra vườn hoặc hóng mát hoặc chơi bời. Đêm nọ, hạ-thần vì buồn tâm sự, nên đã tới giờ cấm rồi mà hạ-thần quên phức, nên còn thơ thẩn trong vườn có một mình. Hạ-thần sực tỉnh lại, biết rằng đã tới giờ cấm rồi, hạ-thần bèn bươn bả chạy vô, chẳng dè nơi khúc quọ có một năng đi lại dụng đầu hạ-thần. Nàng ấy ăn mặc theo hàng con vua châu chúa, và tuy là trời tối, thấy không chán chường, mà hạ-thần vẫn biết là một nàng dung nhan xinh đẹp.

— Nàng ấy nói : « Chàng chạy đi đâu gấp lắm vậy ; ai bỏ buộc chàng phải gấp quá như thế ? » — Hạ thần đáp rằng : « Nếu cô-nương ở trong đền nầy, cô-nương hà chẳng biết rằng gấp như vầy là phải cho tôi lắm chớ ? Vì cô-nương vẫn biết phép cấm đoán ông tới giờ nào thì không được thong thả thơ thẩn trong vườn, nếu phạm phép thì phải chết. — Nàng ấy nói : trễ lắm, vì giờ cấm đã tới lâu rồi, mà chẳng hầy vững lòng, bởi ngồi sao của chàng vẫn đặng trong trẻo, bằng không thì chàng không gặp nhằm thiếp. — Hạ-thần than rằng : không biết sao cân phân tôi thiều phước nhiều họa như vầy, nên khiến cho tôi mới vừa khỏi chỗ hiểm nghèo mà cũng không để phòng về đều oạn họa khác ; không biết sao mà oạn họa tuông như xô đẩy tôi vào nơi nguy hiểm hoài ? — Nàng ấy nói : chàng đừng có than phiền, vì lời thân oán của chàng đó duy làm cho thiếp khó để vào ta', Vậy chớ cái oạn họa của chàng đó mà chàng chưa an ủi được lòng chàng hay sao ? Chàng hãy nhẩm kỹ thiếp coi, thiếp không phải tỏ lỗ gì mà, nay thiếp mới vừa 18 tuổi, tướng mặt thiếp đây, thiếp tưởng dám tướng rằng không phải là một gương mặt xấu xa gì mà. — Hạ-thần nói : bẩm cô-nương, đầu rằng đêm tâm tối đã đoạt nơi cặp mắt phàm của tôi hết một phần dung nghi mĩ mạo của cô-nương, tôi cũng còn dám biết rằng cái phần dư sót lại đó cũng là nhiều và dư thừa cho tôi mến phục, mà xin cô-nương hãy xem lại mặt tôi cho thấy cái buồn bã nó vẫn dính deo nơi ấy rất nhiều.

(còn sẽ tiếp theo).

(1) Là quan làm đầu những tên hầu trong một phòng của vua nước Biệt-thi.

(2) Ca-xô-đê là phòng vua.

SAIGON. — IMP. DE L'UNION — TIRAGE 3.500 EXEMPLAIRES

L'Administrateur Gérant : NGUYỄN-VĂN-CỦA

Tirage : 3190 ex
Saigon le 13/12/22